Illés György

Zrínyi és a vadkankirály bosszúja

A köd fenségesen terült a tájra, a tölgyesbe zárt tisztás fűszálain itt-ott megcsillantak a harmatcsöppek az át-áttörő, gyenge napsütésben. Minden jel arra mutatott, hogy a köd nemsokára felszáll, szertefoszlik. Nyirkosan, csípősen közeledett a reggel, s az erdő lakói bágyadtan ébredeztek.

Zrínyi zöld posztóköpönyegének melegében hosszasan elnézte az idilli tájat a vadászlak lépcsőjéről. Arcát pirosra csípte a hideg, de mindenáron kint akarta eldönteni, hogy csatlakozik-e a vadászathoz. A háziak kíváncsian lesték a konyhaablakból, és szívük kívánságát próbálták beleszuggerálni; mondjon nemet, mert akkor ismét elkerülhetik a nagy felhajtást.

A ház mögött, az istállóban fölnyerített egy ló. Zrínyi megborzongott, és tanácstalanul rágni kezdte az alsó ajkát. A reggeli nyirkosság már bekúszott a köpönyege ujjába. Döntött: részt vesz a vadászaton. Néhány szökkenéssel a lépcsősor tetején termett, és bement a házba. Egyenesen a konyhába tartott.

– Csáktornyáról Bethlen Miklósék érkeznek. Tizenhatan leszünk a vadászaton. Készüljenek föl rá! Pakát és Majlánit kerítsék elő! Ők vezetik majd a hajtókat!

A háziak zavartan bólintottak. Zrínyi felfedezte a rémületet a szemükben. Szó nélkül hagyta. Az előtérben az inas kezébe nyomta kabátját, bement a fogadószobába, s letelepedett a kandalló mellé. Vaskos fahasábok ropogtak a tűzben. Amint kezébe vette kedvenc olvasmányát, Balassi verseskönyvét, megpillantotta az ablaknak támaszkodó, tagbaszakadt bécsi ezredest.

– Ön már fent van? – kérdezte meglepetten.

– Őgrófsága bizonyára csodálkozik ezen – dörmögte a vendég, az ajtóhoz lépett, és becsukta.

– Ha úgy gondolja, foglaljon helyet – mutatott Zrínyi a mellette lévő fotelra. Az ezredes mély meghajlással elfogadta a felkínált helyet.

– Nekem régi-régi szenvedélyem, hogy kandalló mellett kísérem végig a természet csodáját, amikor a hajnalból reggel lesz...

A kandallóból előszökő fényben az ezredes arcát meglehetősen barátságtalannak találta, de az illem úgy diktálta, hogy ne részletezze a természet csodáit annak, akihez oly rút volt. Vajon miről fog a bécsi kamarilla emberével beszélgetni, ha nem az erdőről, a birtokról?

– Őgrófsága igazán nagy csodálója lehet a természetnek – bókolt az ezredes. Csalódással vette tudomásul, hogy vizslaszeme egy rándulást sem észlelt Zrínyi arcán.

– Az vagyok – bólintott a házigazda, s szenvtelen hangjában az előbbi pátosznak nyoma veszett.

Az ezredes könyökét a karfán pihentette, hurkaujjait összekulcsolta, próbált megbarátkozni a félhomállyal. Egy pillanatra megirigyelte Zrínyi testre szabott, sötétzöld vadászruháját, a dolmány fölötti divatos mentét. Jól passzolt a hosszú, sötétbarna, hullámos hajhoz, a gallér fekete bársonybetéte pedig kiemelte a férfi eltüntethetetlen előkelőségét.

– Puszta kíváncsiságból kérdezem meg: eddig miért nem vadászott ezen a birtokán?

Zrínyi értetlenül ráncolta magas homlokát.

– Hogyhogy nem vadásztam? Vadásztam, csak éppen a tavalyi szezont hagytam ki. Egyéb intéznivalóm volt! Sikeres téli hadjáratomat vezettem, amit önök a szégyenletes vasvári békével jutalmaztak!

– Grófságodnak igen nagy szerencséje volt, hogy a tragédiától távol maradhatott.

– Mindig jól jön egy kis szerencse – felelte Zrínyi. – Mindazonáltal azért vagyok itt, hogy már jelenlétemmel is megmutassam, nem állok a tragédia hatása alatt, ahhoz semmi közöm.

– Hova gondol gróf úr! – szabadkozott az ezredes. – Az udvar kiküldöttje megnyugtatóan közhírré tette, hogy Csáktornya és Délvidék urának makulátlanságához kétség sem fér.

– Ettől függetlenül szárnyra kaptak olyan pletykák, hogy felbujtó voltam.

– Sajnos a pletykáktól senkit sem tudunk megvédelmezni, és a pletyka az pletyka marad. Mindazonáltal Őgrófsága gondoljon arra, hogy bécsi embereink egyértelműen természetes elhalálozást állapítottak meg a tragédia áldozatainál. Ez pedig mindennek a végére pontot tesz.

– Nem mintha különösen zavarna, hogy mit pletykálnak rólam, de azért én is különösnek tartom, hogy egy vadászat összes résztvevője ugyanazon a napon leli természetes halálát az erdőmben szerteszéjjel.

– Hát ez bizony tényleg rendkívül különös – helyeselt az ezredes, s vastag száját formátlanul összecsücsörítette. – Annyira különös, hogy a nyomozást nem hagyhatjuk abba. Mindazonáltal igyekszem Őgrófságának a legkevesebb gondot okozni. Ideutazásom előtt szorgalmasan tanulmányoztam a vadászati ismereteket, és majd legjobb tudásommal fogok igyekezni, hogy a szabályokat betartsam.

– Ez igen ajánlatos, mert legújabb erdélyi vendégeim híres vadászok. Alighanem az első rossz lépésnél rá fognak jönni, hogy ön nem jártas a vadászatban.

Az ezredes bűnbánóan széttárta vaskos karját.

– Azért, amíg lehet, hallgassuk el mindenki elől a feladatomat. Hogy tudnék közelebbi kapcsolatba kerülni a háziakkal?

– Sehogy. Mindenkitől elzárkóznak. Mindnyájuknak az a rögeszméje, hogy aki Néróra, a vadkankirályra vadászik, bajt hoz arra, aki szóba áll vele, de maga is pórul jár.

– Igen, igen… Ez az a régi monda… Milyen régi is?

– Pontosan nem tudom, de már nagyapám korában is hallottam. Éppen lehet benne valami…

– Ugyan mi?

– Nos, fogalmam sincs. A monda szerint egy nap egymásra lelt itt egy vaddisznópár. Mindig együtt jártak, sosem tágítottak egymás mellől. Amikor csak felbukkantak, hatalmas termetükkel még a legvérengzőbb vadászt is megijesztették, varázserejükkel szinte elkábították. Úgy hírlik, hogy az ilyen párnak vagy mindkét tagját le kell lőni, vagy egyiket sem, mert az életben hagyott bosszút áll a párjáért. Néhány évvel ezelőtt új erdészt fogadtam, Pakát. Ő fedezte fel, hogy a legendából ismert pár valójában létezik, mi több, három ízben megbizonyosodott arról, hogy Néró agyara igen értékes. Azóta vadásztuk. Csak tavalyelőtt sikerült elejteni Néró párját. Óriási hajsza volt, de sikerült. Több mint egy mázsát nyomott a gyönyörű példány. Ritkaságok ritkasága.

– Kinek a gyűjteményét szaporítja az egyedülálló bőre?

– Egy kedves barátomét, aki sajnos meghalt. A tavalyi vadászaton történt, embereim az erdőszélen találtak rá. Természetes halállal távozott.

– Tehát ő volt az első – motyogta maga elé az ezredes, és formátlan fejét tenyerébe temette.

– Ha kapcsolatot vél felfedezni a tavalyi tragédia és a barátom halála között, akkor igen. De ebben az esetben érdekelne, mi ez az összefüggés.

– Hol van most az a nevezetes vaddisznóbőr?

– Az elhunyt otthonában. A gyűjteményében.

– Ön látta?

– Igen. Egyszer a család meghívott, és megnéztem. Nincs hozzá fogható. Teljesen hibátlan.

– Lehet, hogy a barátja halála visszatartja majd a vadászatoktól?

– Nem, tulajdonképpen nem. Azért olyan nagyon közeli barátom nem volt az illető, hogy megrendüljek.

– Hogy is állunk azzal a vadkankirállyal?

Zrínyi Miklós a lángokba meredve gyűjtötte össze a gondolatait.

– Már a barátom halálakor elterjedt a hír, hogy halálát Néró, a vadkankirály okozta. Egyszerűen bosszút állt a párjáért. Ezt aztán tavaly megtizenegyszerezték. Ennyien haltak meg azon a tragikus vadászaton. Most már széltében-hosszában terjesztik a környékbeliek, hogy aki Néróra indul vadászni, az életével fizet. Nem tudok visszaemlékezni, kitől hallottam ezt először. A háziak egészen biztosak benne, hogy Néró csupán igazságot szolgáltatott.

– És a gróf úr? – kapta föl fejét az ezredes.

Zrínyi hosszan elmélázott. Kint felszállt a köd, kitisztult a kép, és messzire lehetett látni a tisztáson.

– Akárhogy is van, az biztos, hogy vaddisznókirálynőt nem szabadott volna elejtenünk. Hatalmas volt.

*

A vadászattal járó szokásos izgalmat ezúttal az fokozta, hogy a résztvevők Zrínyi és az ezredes tudta nélkül fogadást kötöttek: a vadkankirályt nem a gróf úr fogja elejteni. Miközben puskáikat tisztogatták, és megtöltötték töltényekkel, a vadászok felváltva gondoltak a fogadás tetemes összegére és az ismeretlen vadkanra, Néróra. Egyáltalán elejti-e valaki?

Bethlen Miklós, a házigazda legkedvesebb erdélyi vendége, Apafi fejedelem követe elhúzódott a csapattól egy távolabbi padra. Holmiját nagy műgonddal rendezte, s valahogy úgy ítélte, hogy a vadkant mindenképpen NEKI kell elejteni. Amikor felkészült, kellékeit összeszedte, puskáját vállára vetette, s visszatért a csapathoz. Odalépett Zrínyihez, aki eltakarta előle az ezredest.

– Attól tartok, hogy a gróf úr erdejében könnyen lehet ma vaddisznóirtás. Az előbb mintha egy egész csoportot láttam volna: egyik testesebb volt, mint a másik. Hogy tudjuk a nevezetes Nérót félreérthetetlenül felismerni?

Zrínyi a szikár ifjúba karolt, és elvonta őt az ezredes közeléből.

– No, de kedves barátom, azt kell megállapítanom, hogy kegyed éles figyelme máris kezd az izgalom hatása alá kerülni – kezdte Zrínyi. – Márpedig a vadkankirályt csakis halálos nyugalommal fogjuk tudni elejteni. Ugyebár, kegyed tudja, hogy Néró milyen idős. No körülbelül… – mosolygott Zrínyi titokzatosan. – Ez az egyetlen, de kitűnő támpont ahhoz, hogy egy olyan kiváló és tapasztalt vadász, mint kegyelmed, felismerje

Nérót. A legöregebb és legtekintélyesebb állatot. És ne feledje, fegyelem és figyelem!

Bethlen mélyen ülő, szürke szemében különös láng lobbant: ez a vadászat príma játéknak ígérkezik. Csontos arcára alázatos mosolyt ültetett.

– Őgrófsága becses tanácsa arany helyett most talán a vaddisznók legnagyobbikát fogja érni – mondta, és huncutul rákacsintott Zrínyire.

Zrínyi visszakacsintott; mindig is kedvelte a titokzatoskodó embereket, majd visszasétált az ezredes közelébe.

A köd megint csak lassan akart szétoszlani. Idő szerint már csak másodpercek maradtak hátra a vadászat tervezett kezdetéig, a csapat lóháton ült, a hajtó kutyákat készenlétben tartották, minden együtt volt, csak éppen az erdőt eltakaró, sűrű köd taszította a vadászokat. Ketten előreügettek, hogy kitapasztalják, valóban olyan zavaró a köd az erdőben is, avagy csak a ház körül tűnik annak. A lovak türelemmel fogadták a várakozást, a vadászok már kevésbé. Az ezredes aránylag jól ülte meg a lovát, Zrínyi elismerően hunyorított. Aztán szétnézett, s félelmet fedezett fel a fürkésző tekintetekben: vajon ez is Néró műve? Aztán a köd szinte egyik percről a másikra eltűnt. Kisvártatva visszatért a két felderítő. A kutyákat kiengedték, hangos csaholással körbefutkosták a lovakat, a kürtös szájához emelte a csodaszép remekművet, Zrínyire pillantott. Zrínyi fejében átcikázott a gondolat: mégis jobb lenne, ha lefújná a vadászatot, de bólintott, a kürt megszólalt, a kutyák nekiiramodtak, a vadászok könnyű ügetésben utánuk – hadd verjék csak fel az erdőlakókat, hogy ők aztán kényelmesen kiválasszák közülük Nérót. Pillanatok alatt megbolydult az erdő.

Ahogy a kutyacsaholás halkulni kezdett, úgy szakadoztak le a tagok a sorból, egyik-másik eleinte csak rövid kitérőt tett egy-egy ösvényre, majd apránként végleg elmaradtak. Fekete gallérbetétes, sötétzöld vadászköpenyük bele-beleveszett az őszülő erdő színeibe. Őzek, szarvasok, vaddisznók, kóbor kutyák menekültek az ebek elől, nyúl, nyúl hátán iszkolt a vadászok előtt, pompás fácánok röppentek fel fészkükről, de puska nem szólalt.

*

Néró, a vadkankirály, megérezte az ember vérszomját. Kinyitotta nagy gesztenyeszemét. A félhomályban jól kivette a környező növények vonalait. Még csak hajnal volt. Beleszimatolt a levegőbe, s érzékelte a hajtó ebek szagát, amit a fölszálló köd alatt a szél szertevitt az erdőbe. Fölpattant a bokor melegéből. „Ma megint jönnek” – futott át az agyán, és

már nyomult is beljebb, a cserjés felé. Még párja hívta fel rá a figyelmét, hogy arrafelé a cserje olyan sűrű alul, hogy a hajtó kutyák nem tudnak átbújni köztük, és olyan magas, amit a kutyák nem tudnak átugrani. Sokáig volt ez búvóhelyük. A cserjés nyújtotta biztonságban Néró megrázkódott. Mélybarna szőre fénylett.

Felhangzott a kutyacsaholás. Néró füle megmerevedett. Aztán a csaholás elhalt, és megtudta, hogy a kutyák milyen irányba rohantak el. Meglehetősen távol jártak tőle. Párja még ifjúkorukban versenyzett a hajtó kutyákkal. Mindig legyőzte őket. Neki sosem volt kedve versenyre kelni velük.

Az alig rezdülő szél immár az ember szagát hozta közelebb. A tompa lódobogásból Néró kiszámolta, hogy most igen kevéssel többen vannak, mint múlt ősszel. Megjegyezte, hogy az egyik lovas kissé ügyetlen. Fejét oldalra hajtotta, csak egy füllel hallgatózott, és magában feltérképezte, hogy a vadászok merrefelé szóródtak szét. Egy sem közelített feléje. A legközelebbi lovas leszállt a nyeregből, de ő is meglehetősen távol volt. Aztán még egy leszállt. Egészen az előbbi közelében. Nem moccannak. Lesben állnak. Őrá lesnek. Néró szíve elszorult. Egy pillantással felmérte helyzetét: ez a cserjés szinte tökéletes biztonságot nyújt neki. Ha nem mozdul, nem valószínű, hogy rátalálnak. Az a kettő is, akik leszálltak, lassan még inkább eltávolodtak. Majd megint megálltak. És megint távolodtak. A többi mind, mind nagyon messze járt. Szinte az erdő túlsó végében.

Néró megindult feléjük. Izmos lábain súlyos teste ringott, fejét kicsit mereven oldalra hajtotta, fülelt, szaglászott, és lépésről lépésre érzékelte, hogy a kettő közül az egyik lassan távolodik, a másik meg sem moccan. Halk mozdulatokkal elhagyta a biztonságot nyújtó cserjést. Lassan közeledett az ember felé. A másik változatlanul távolodott, távolodott…

Az avar elnyelte Néró lépteinek hangját. Könnyedén futott a vadász felé. Nem messze az apró tisztástól megpillantotta a lovat. Alig néhány méterre állt tőle a vadász, egy fának támaszkodva. Erőstestű volt, a kalap a magas homlokot alig fedte el, és látni engedett valamit hosszú, göndör szőkésbarna hajából. Néró a hátába került, és óvatosan, hogy a ló föl ne figyelhessen rá, milliméterről milliméterre közeledett a vadászhoz. És hallgatózott. Más ember nincs a közelben. Tak-tak. Nyugodt, egyenletes szívdobogás: ez az ember fegyelmezi magát. Vadász. Lesben áll. Őrá les. Már olyan közel járt hozzá, hogy agyarával megbökhetné. Néró egy pillanatig tétovázott, és meggondolta magát: nem, még nem dönti fel az agyarával – melléje lépett, és fölnézett rá.

Tekintetük találkozott. Néró nagy gesztenyeszeme fogva tartotta a világosbarna tekintetet mindaddig, amíg az ijedségtől az a zörej szinte elhallgatott: tak-tak. A vadász szíve lassabban vert, mint bármikor: alig rezdült.

Néró rárontott és agyarával felöklelte a férfit, Zrínyi élettelenül vágódott el. A színes avar felfogta a zuhanás hangját. A ló idegesen felnyerített és elvágtatott. Néró visszahúzódott a sűrűbe. „A mai vadászat jól kezdődött" – villant fel benne a gondolat, és beleszagolt a levegőbe, hogy megkeresse újabb áldozatát.